

Brașov, 4/16 Mai

Ministrul unguresc de culte și instrucțiune, contele Csaky, n'are noroc în întreprinderile sale. Ordonațele și proiectele sale stănesc nemulțămire și la Maghiari, aci în rândurile opoziției, aci în sinul partidei guvernamentale însăși.

Cel mai nou proiect al d-lui Csaky este de a înființa din mijlocele fondului de studii un internat pentru tinerii aristocrați după modelul Theresianului din Viena și a școlii Jesuitilor din Kalksburg, care internat să poarte numele de „Rudolphinum”, având un caracter exclusiv confesional catolic. D-lui Csaky a și primit aprobarea monarhului pentru înființarea acestui internat și a cumpărării și locului, unde se zidescă, când etă că deodată planul lui întâmpină o înverșunată opoziție chiar în sinul partidei guvernamentale.

Insuși organul d-lui Tisza s'a spăriat cât de sgomotoase și iritate au fost desbaterile privitoare la amintitul internat, în sinul clubului partidei tiszaieste, și că diferențele, ce s'au născut din incidentul acesta între membrii partidei, sunt foarte îngrijitoare pentru unitatea ei, ca și pentru consistența cabinetului.

Cel dintâi care s'a ridicat spre a da esprime nemulțumirei celei mai mari părți a deputaților tiszaiști, a fost Alesandru Hege-dus. El atacă proiectul foarte aspru, dicend că între altele, că realizarea lui ar însemna un regres reacționar, când ministrul de instrucțiune în ultimul pătrar al secolului al 19-lea se ocupă cu planul de a înființa un institut exclusiv aristocratic și confesional. In fine rugă pe ministru să se retragă proiectul. Discursul lui a fost primit cu aplauze de cea mai mare parte a tiszaiștilor.

S'a mai sulevat și cestiunea, decă în adevăr fondul de studii este exclusiv catolic și decă trebuie să se ia mijlocele din acest fond, și de ce nu se iau din visteria statului? Ministrul Csaky cu ai săi s'au apărut cum au putut, accentuând, că este trebuință de un asemenea internat pentru cultura mai înaltă aristocratică. Ministrul mai declară, că a luat deja toate dispozițiunile pentru punerea în viață a acestui institut și că nu i-a venit în minte de a lovi în tendințele liberale; asigură apoi, că toate confesiunile vor fi considerate la primirea în acest internat și în fine declară, că decă partida ar respinge proiectul său, s'ar vedea silit să se demisiunea ca ministru.

Prin aceea, că Csaky a pus în totă forma cestiunea de portofoliu, s'au incurcat și încordat și mai mult lucrurile în sinul partidei dela putere, și suntem curioși a afla, ce desnodământ vor avea. Se dice, că în această

afacere este amestecat și cardinalul Simor. S'au făcut mai multe propuneri de compromis, der fără rezultat.

Decă nu se vor pute învoi cumva la intervenirea d-lui Tisza guvernamentali, Csaky va trebui să demisioneze, și în casu când cabinetul ar fi aprobat mai înainte proiectul său, s'ar pute născă din acest incident o adevărată criză ministerială.

De acesta se teme și organul d-lui Tisza bine sciind, că în sinul partidei guvernamentale crește și se dezvoltă mereu sâmburele disolvării.

DIN AFARĂ

Grevele în Germania.

In acest moment, 90,000 lucrători s'au pus în grevă în districtele din Westfalia, care conțin mine, și decă greva nu încetează foarte repede, numărul lucrătorilor fără lucru va crește într'un mod considerabil, căci cărbunii vor lipsi pentru fabrici și situațiunea, care astăzi este gravă, va putea să devie primejdiosă. Acesta este adevărul în totă golițiunea lui asupra faptelor ce se petrec la Gelsenkirchen și în vecinătate.

Lucrătorii cer: 1) șapte ore de lucru și 2) o sporire de 15% asupra lefurilor care sunt de 4 lei pe zi pentru minor, 3 lei 50 pentru hamal și 3 lei pentru căruțași. Ei mai declară, că nu se vor întorci la lucru decă decă sporirea cerută de densii va fi admisă în toate minele din întreaga regiune. Directorii minelor s'au întrunit la Bochum și au declarat la rândul lor: 1. că nu consimt la nici o reducere a ceasurilor de muncă, 2. că vor consimți pte la o sporire de salariu dela 1 până la 2%, der că această dispoziție nu o vor lua-o, înainte ca lucrătorii să se fi întors la muncă.

Lucrul e limpede, și pentru că până acum nimeni nu s'a încercat să facă împăcaciune, treburile merg foarte rău. Au ajuns chiar până la revolver. Tote fântânile sunt păzite; un regiment de cuirasieri face patrulii în localitate și s'au tras focuri, trei lucrători au fost uciși, șapte au fost răniți. Nu se scie încă numărul soldaților loviți, nici numărul arestărilor făcute.

Este der o grevă foarte serioasă cum n'a existat în Germania dela 1870, și e interesantă din multe puncte de vedere. E cert lucru, că lucrătorii sunt organizați; ei se supun unei lozince și cu toate acestea ei bat și sparg capetele chiar oratorilor socialiști, care-i îndemnă la rezistență. Mai deună, la Dortmund, un socialist din Crefeld, anume Wisch, a fost bătut până la moarte.

Pare însă cert, că lucrătorii primesc ajutoare bănesci, der nu se scie de unde. Mișcarea actuală e o mișcare economică, er nu politică. Lucrătorul german, care e om foarte practic, a înțeles foarte bine lucrul și a început prin a se scăpa de acei ce puteu să-i aducă pedec într'un fel său altul. Nu e sigur de isbândă, va fi pte nevoit să se reîntorci la muncă fără să fi obținut satisfacție, der nu se va lăsa ca bătut și va institui greve periodice; se găsesc asemenea exemple în Germa-

nia de Nord. Lucrătorul german e o ființă foarte simplă și de o psihologie elementară. Nu vré decă un lucru de-odată, der îl vré cum trebuie, cu încăpăținarea despre care se vorbeste așa mult în Germania. Lupta ce s'a încins în districtele din Westfalia este der interesantă de urmărită chiar pentru amator; e mai interesantă pentru industriași.

Conferența Samoană.

Sâmbăta trecută conferența samoană avă a treia ședință și precum se crede ea și va termina lucrările pe la începutul săptămânei viitoare. Se afirmă că toate lucrările cu cari s'a ocupat această conferență au fost rezolvate în mod mulțămitor.

„Times”, află asupra cestiunii teritoriului și asupra cestiunilor laterale toate puterile s'au unit, tot asemenea s'au unit asupra restrîngerilor, la cari au să fi supuse importul și vânzarea de arme de foc și de spirtoase. Propunerea ca controlul estern al administrației locale de Apia să fi, după propunerea statelor unite nordamericane, împărțit în trei, a fost aprobată. Alegerea noului „rege” li se lasă Samoanilor. La cestiunea Apiei „Daily Necos” comunică, că acest oraș și împrejurimea sa va fi declarat ca zonă neutrală. Germania încă n'a pretins nici o despăgubire.

Monumentul lui Adolphe Thiers.

Diarul conservativ-republican „Le Parti National” a dat idea de a se redica primul președinte al republicei actuale Adolphe Thiers un monument în Paris. Numitul diaru publică adă o mulțime de scrisori din partea fruntașilor republicei, cari aprobă această idee. Dintre aceștia domni Jules Simon, Léon Say, Jules Ferry, Bardaux, de Marcère, Lenôel ș. a. au intrat în comitet.

Léon Sah scrie: „Numele lui Thiers pte adă mai bine întruni pe toți bărbații conservativi și numai politica, ce a urmărit-o el până la fîntul vieții sale, pte să consolideze republica conservativă”. Jules Ferry accentuează, că Thiers a fundat republica parlamentară, er Léonel reamintesc un discurs profetic, ce l'a ținut liberătorul teritoriului francez la 22 Noemvre 1872 în care dice, „că masele, îndată ce li-se urăsc de agitațiune, sunt prea aplecate de a se arunca în brațele unui aventurier, spre a plăti cu deuedec de ani de sclăvie câteva zile unei fatale desfrânări”. De Marcère dice: „adă numele lui Thiers va deveni devisa tuturor Francezilor, cari iubesc ordinea și libertatea”.

SCIRILE DILEI.

Nu li-a cădnt bine. Dilele acestea s'a făcut, precum scim, inspecție oficială la prima fabrică de zachar ungueresc, ce se înființează acum la Zernesc, în comitatul Făgărașului. De față erau viceșpanul comitatului, pretorele cercual, apoi reprezentanții și pricepătorii fabricei, și trimișii acelor comune românesce și săsesci, cari au protestat în contra înființării fabricei. La masa comună, ce s'a arangiat cu ocaziunea aceasta, „la mulți li-a cădnt foarte rău” — ne spune „Erdelyi Hirado” — „că protopopul din Zernesc Traian Mețianu și-a început toastul său în limba

germană și l'a terminat românesc, salutând pe oșpeți pe pământ românesc, în comună românescă, der în statul unguresc.” Șovinistilor dela aceea masă nu li-a cădnt bine auzendă vorbă românescă. Nu cumva li s'a stricat și stomacul?

Foc mare. Din Elisabetopole se telegrafiază, că în ziua de 14 Mai n. c. unu foc vehement a isbucnit în comuna Ernei [Szasz-Ernye] prefăcend în cenușe locuințele a 80 de familii împreună cu tot ce aveau în jurul casei lor. Nefericitele familii, cari au fost lovite de foc și cari prin acesta au rămas în cea mai extremă miserie, representă acuma jumătate din locuitorii comunei. Primarul din Elisabetopole a și deschis o colectă pentru ajutorarea acestor nenorociți.

Despăgubire pentru regale cere orașul Sighișora 480,000 fl. In această sumă sunt scoțite și taxele vamale de import împreunate cu dreptul regalilor.

Furt la post. In săptămâna trecută prim architectul din Seghedin Jiraszek Nandor o scrisore cu 2000 fl. Florenii aceștia însă erau numai pe scrisore, er în scrisore, ce-i drept, bani nu erau, der în locul banilor architectul află — drept despăgubire — nisce bucăți rele de hârtie. Architectul însă nu este mulțămît cu acest felu de despăgubire, der se mângăe cu speranța, că i se va face dreptate după ce se va afla hoțul, care până acuma nu s'a putut descoperi.

Visitatorii Expozițiunii din Paris. După cum se anunță din Paris, numărul visitorilor Expozițiunii crește din zi în zi. Mercurea trecută s'au vândut 50,000 bilete de intrare, în ziua următoare, Joi, s'au vândut deja 55,000 și așa merge crescend numărul visitorilor. De altmintrelea pe teritorul expozițiunii lucrările pregătitoare sunt încă în curgere. Cu privire la șesele expozițiunii se scrie, că erau preliminate cu 32 milioane franci, dintre cari s'au cheltuit până acum numai 29 milioane.

Dare la semni a oficerilor. Corpul oficerilor garnisonei din Brașov va arangia Sâmbăta în 18 Mai a. c. prima petrecere de dare la semni, ca în anul trecut, în casa de dare la semni de sub Tempa (Schützenhaus). Inceputul la 5 1/2 ore seara. Acele onor. familii, cari au primit invitațiune la concertele ținute erna trecute, sunt invitate cu totă onora a lua parte la această petrecere de dare la țintă.

Din Bucuresci se anunță: Eri după amăz dd. ministri plenipotențiar al Austro-Ungariei, al Italiei și al Belgiei au fost primiți în audiență de Regele ca să presinte Maiestății Sale scrisorile suveranilor loră ca răspuns la notificarea declarării principelui Ferdinand de Hohenzollern ca moștenitor al Tronului României.

Unu nou felu de înșelătoare. Cetim în „Epoca”: Diarul „Telegraful Român” a publicat în numărul lui de

eri o scire de senzație, care a fost reprodusă de mai multe diare din capitală (din Bucuresci.) Era vorba de descoperirea unui complot ce se urzea în Buăuresci în contra principelui Ferdinand de Coburg ală Bulgariei și după sėvėrsirea acestui complot, ăicea „Telegraful Român“, conspiratorii aveau de gėnd sė neliniștescă și pe regele Carol. Denunțarea și descoperirea acestui complot se datoresce, spunea acestă diar, unui Muntenegrėn, care a mersă la d. colonelul Algiu și i-a povestit tőte amėnuntele. Un detaliu pe care amő omisă de a-l reproduce este, că s'au descoperit și mai multe bombe conținėnd dinamit. Acestă scire e cu de sėvėrsire falsă și buna credință a redactorilor dela „Telegraful Român“ a fost înșelată de vre-ună interesată în afacerea acėsta. Putem asigura pe confrății noștri, că nu s'a descoperit nici ună complot urzit în contra vieții principelui Bulgariei, și totul se reduce la o încercare de șantaj, pe care ună Sėrb, anume Seztzi — Muntenegrėn, despre care vorbesce „Telegraful“ — a vrut sė-l comiță pentru a lua bani dela d. prefectul ală poliției Capitalei. Acestă individ, care se află acum în Văcăresci și care după căteva ăile va fi judecat pentru delictul de înșelăciune, a mai făcută după cum scimă asemenea încercări și pe lângă principesa Clementina, dēr ele au rėmasă fără rezultat.

Sinodul archidieceșană din Sibiu.

Din raportul consistoriului archidieceșană, ca senat școlar, pe anul 1888 reproducem următoarele:

Dator suntem sė aducem la cunoștința Prea veneratului sinod archidieceșană ună casă specială regretabilă, care ușor ne pőte face iluzoriă constituțiunea noastră bisericeșă. Cu ocaziunea unei alegeri de învățator în o comună din archidieceșă, candidatul rėmasă în minoritate, și care în anii din urmă a funcționat la școla din cestiune în calitate de învățator provisoriu, s'a adresat la organele administrative politice, și sub cuvėntul, că autoritatea bisericeșă l'a amovat din oficiu, a cerut sė fiă susținut în oficiul de învățator, care în urma alegerii făcute s'a fost indeplinită pe cale legală prin altă individ. Organele administrative au dat ordin pentru susținerea reclamantului ca învățator definitiv la școla acėsta.

Consistoriul a luat pozițiune în fața acestor pași, cari vatamă autonomia bisericeșă, și cauza fiind încă pendentă la ministrul de culte și instrucțiune publică, despre rezultatul intrenirii consistoriului vom face raport Prea venerabilului sinod archidieceșană la timpul sėu.

Pentru admitere ca manuale de școlă în anul acesta au intrat la consistoriu următoarele cărți:

1. Geografia pentru școlele medii de Dionisiu Făgărașan și Andreiu Bărsan.

2. a) Carte de cetire și vocabular latin pentru clasa I. gimn. b) Carte de cetire și vocabular latin pentru clasa II gimn. c) Gramatica latină pentru clasa I. și II. gimn. d) Explicări la cărțile de mai sus, tőte de Paul Budiu profesor gimn., în colaborare cu profesorii Ștefan Iosif și Andreiu Bărsan. Despre meritul acestor cărți urmăm raporte prin acte separate.

...Cu acestea trecem la partea specială a raportului observand: că senatul școlar în decursul anului 1888 a ținut 47 ședințe, între cari 42 ordinare și 5 extraordinare; piese în resortul senatului școlar au intrat 2408, cu finea lui Decemvre 1888 erau neresolvite 3 — și de presentă sunt tőte resolve.

A. *Institute de învățământ.* I Școlele medii.

a) Brașov: Gimnasiul mare la care au funcționat în decursul anului 1887/8 11 profesori, 10 ordinari definitivi și 1 ordinar provisoriu. O catedră a fost suplinită. Școlari la începutul anului școlar au fost în tőte 8 clasele 267, dintre cari gr. or. 240, gr. cat. 26 și 1 de legea mosaică. În decursul anului au părăsit institutul 15 elevi, și cu finea anului școlar numărul tuturor elevilor a fost 252. La examenul de maturitate au fost admiși 15 elevi din clasa a VIII gimnasială, dintre cari 1

din cauză de bolă nu s'a supus esamenului la terminul din Iunie 1888, ceilalți 14 însă au raportat succes bun, și au fost provăduți cu testimoniu de maturitate. La terminul din Decemvre s'a supus esamenului de maturitate și elevul împiedecat prin cauză de bolă în Iunie, și a trecut cu succes esamenul de maturitate.

În cele 4 clase ale școlilor reale au funcționat 10 profesori, dintre cari 8 ordinari definitivi, 2 ordinari provisorii, respective 2 ordinari definitivi dela școla comercială. Numărul elevilor la școla reală a fost 106, dintre cari 96 gr. or. 9 gr. cat. și 1 de legea mosaică.

Ca o deosebită categorie de școle numărăm aci școla comercială cu 3 clase, la care au funcționat profesorii dela școlele reale și 2 profesori ordinari definitivi dela acėstă categorie de școle. Numărul elevilor dela școla acėsta a fost 35, dintre cari 33 gr. or., 1 gr. cat. și 1 de legea mosaică. Cei 12 elevi ai clasei 3 comerciale la terminul ordinar s'au supus esamenului de maturitate, și 9 dintre ei, prezentand esamenul cu succes bun, au fost promovați, 3 au fost respinși până în terminul din Septemvre, când apoi, făcend esamenul cu succes, au fost promovați.

Numărul total din tőte 3 categoriile de școle a fost 408, cu 37 mai mult ca în anul școlar 1886/7 și cu 79 mai mulți ca în anul școlar 1885/6.

b) *Gimnasiul inferior din Brad.* În acestă gimnasiu au funcționat 5 profesori ordinari, între cari este și protopresbiterul tractual ca director și 2 estraordinari. Școlari în tőte clasele au fost la începutul anului 96, dintre aceștia au părăsit institutul 6. Rămăne deci cu finea anului școlar numărul elevilor cu suma de 90, dintre cari sunt gr. or. 80, gr. cat. 5, rom. cat. 3, ev. ref. 1 și de legea mosaică 1. Fața cu frecuența anului școlar 1886/7 se arată o creștere de 7, respective 1; fața cu frecuența anului școlar 1885/6 o creștere de 14 respective 19.

II. *Secțiunea pedagogică din seminariul archidieceșană.* În secțiunea pedagogică a seminariului archidieceșană cu începutul anului școlar 1887/8 s'au înscris 58 de elevi; dintre aceștia în decursul anului au părăsit institutul 2. A rėmasă deci numărul elevilor cu finea anului școlar 56, și anume în cursul I elevi 21, în alți doilea 15 și în alți treilea 20.

Studiile s'au predat prin profesorii ordinari trei din secțiunea acėsta, apoi prin 2 profesori din secțiunea teologică, 2 profesori din secțiunea tehnică, și 2 profesori estraordinari.

În comparați cu anul școlar se constată o decrescență de 10.

Sinodul eparchială aradană.

Ședința III, 18/30 Aprilie 1889.

Se pune la ordine continuarea raportului comisiunii bisericeșă, din care se constată, că preste totă corporațiunile constitutive ale eparchiei întru esecutarea dispozițiilor statutului organic au luat în timpul din urmă ună avėntă mai însemnată, de asemenea că poporul credincios în unele părți atăt în ceea ce privește simțul de pietate, cât și în ceea ce privește desvoltarea economică, intelectuală și morală, precum și alipirea cătră biserică și santele ei aședăminte înainteză, — pe atunci de altă parte consistorul își ține de datorință a arăta venerabilului sinod eparchială faptul regretabil observat și simțit, că în multe comune de-ale noastre poporul sėrăcesce materialmente, din care cauză orice progres și orice dispozițiune, ce ar fi a se lua în interesul desvoltării poporului, întâmpină mari pedec și greutăți, — și totdeodată a cere ajutor și inviațiun din partea venerabilului sinod eparchială asupra modului și mijlocelor, cum s'ar pute veni în ajutor poporului pentru a se pute apăra de relele, de cari suferă atădi, și i s'ar pute da o direcțiune mai nimerită în desvoltarea sa.

Fața de punctul acesta din raportul senatului bisericeșă, Sinodul a primită propunerea comisiunii, și a enunțat ca conclud: Se avisază ambele consistorie a stărui, ca banii comunelor bisericeșă elocați în împrumuturi pe la credincioși sė se incaseze cu încetul și sė se cumpere cu ei pământuri, din

ală căror venit sė se solvėscă cu timpul funcționarii bisericeșă-școlari; și astfel poporul sė se pőta ușura de prestațiunile, cari trebuie sė se solvėscă atădi pentru susținerea bisericeșă și a școlei confesionale.

Se raporteză mai departe, că credincioșii romăni din comuna Satu-Chineză pe baza sentinței curiei regesc de sub numărul 5702 ex 1888 s'au despărțit faptice de cătră Sėrb și s'au constituit în comună bisericeșă română, adneșându-se la protopresbiteratul Timișiorii și respective la eparchia română ortodoxă a Aradului, și sinodul ia acestă raportă la cunoștință.

De asemenea la propunerea comisiunii, sinodul ia la cunoștință în general și în special raportul senatului bisericeșă ală consistorului din Oradea-mare în care se arată, că:

1. Obiectele aparținătoare la competența acestui senat s'au resoltiv în 7 ședințe sub 262 numeri seriali; cauze disciplinare preoțesc s'au pertractat 28, cauze matrimoniale s'au resoltiv prin sentință definitivă 12; senatul bisericeșă se compune din ună președinte, ună secretar, ună asesor ordinar și 8 asesor onorari.

2. La jurisdicțiunea consistorului din Oradea-mare aparțin 6 protopresbiterate cu 243 parochii matre și 117 filie; parochii depline sunt 210, 33, cari parte stau sub depline, parte nu se pot deplini din lipsa de dotațiune. Numărul preoților este: 6 protopresbiteri, 186 parochi, 24 administratori parochiali și 9 capelan. În decursul anului au reposat 8 preoți, și au fost chirotoniți ca preoți 5 clerici absoluți. În decursul anului 1888 s'au născut: 10.075 indiviți, au rėposat 7394, prin urmare populațiunea aparținătoare la jurisdicțiunea consistorului din Oradea-mare a crescut în anul 1888 cu 2681, care sumă adăugėndu-se la numărul total al populațiunii, care cu finea anului 1887 a fost de: 167.306, rezultă că numărul total al populațiunii a fost la finea anului 1888 de: 169.987 indiviți. Numărul cununiilor încheiate în anul 1888 a fost de 1574.

Cu privire la stėrpirea concubinatelor consistorul aradană arată, că în decursul anului trecut a dispus a aduna datele spre a studia cauzele pentru cari unii poporenii viețuesc în concubinată. Din aceste date au încursă deja parte mare, și pe baza acestora se vor lua dispozițiunile de lipsă pentru stėrpirea acestor viețuri ilegale.

Averea comunelor bisericeșă, aparținătoare la jurisdicțiunea consistorului din Oradea-mare este în bani: 133.688 fl. 50 cr., 4851 jugere catastrale, 299 biserici, 134 case parochiale.

Se pune la ordine ăile raportul comisiunii petiționare.

Rugarea comitetului parochial din Bacamezeu, de a i-se acorda ună ajutoră la zidirea școlei, se transpune consistoriului pentru resoltivire competentă.

De asemenea se transpună consistoriului pentru resoltivire competentă rugarea comunei Căpriora pentru ună ajutoră la zidirea bisericeșă și rugarea comunei Teeșiu de a-i acorda ună ajutoră anual de 200 fl. pentru dotarea preotului.

Rugarea reprezentanței gimnasului din Brad de a i-se acorda ună ajutoră se transpune comisiunii școlari pe lângă însărcinarea ca în conțelegere cu comisiunea episcopescă sė facă sinodului o propunere meritoră.

La propunerea comisiunii organizatōre, făcută prin raportul ei Paul Rotariu, se votază în general și în special regulamentul prezentat de consistorul din Oradea-mare, referitor la modalitatea inactivării și administrării fundațiunii fericțiilor „Zacharia Mihoc și soția sa Ecaterina născută Papu“, și totdeodată se decide, că acestă regu-

lament sė se tipărescă ca adneșă la protocolul sinodală.

(Va urma).

Sinodul eparchială din Caransebeș.

Convocată pe Dumineca Tomii, 16 Aprilie 1889.

Ședința a II-a, 29/17 1889.

Presidiul prezintă:

Rugarea mai multor locuitori din Petrovoselo în cauza petițiilor și protestelor lor înaintate cătră Ven. Consistoriu, solicitandă resoltivirea acestora. Se transpune comisiunii bisericeșă.

Rugarea comunei bisericeșă Răcășdia pentru delăturarea învățatorului substitut Iie Iana. Se transpune comisiunii școlare.

Rugarea comunei bisericeșă Ulină pentru acordarea usufructului sesiunii parochiale reduse pe 4 ani ca ajutoră la ridicarea școlei și bisericeșă. Se transpune comisiunii finanțiale.

Rugarea mai multor locuitori din Unipă pentru acordarea unui ajutor de 150 fl. la speșele încopiate cu acoperirea școlei lor. Se transpune comisiunii petiționale.

Rugarea preotului Ioan Alexandrescu din Clopodia, protopresbiteratul Verșetului pentru acordarea unui ajutor de 80 fl. v. a. Se transpune comisiunii petiționale.

Rugarea mai multor credincioși din Orșova veche pentru esmiterea unei comisiuni spre a cerceta și constata în fața locului diferite călcări de lege. Se transpune comisiunii bisericeșă.

Presidiul pune la ordine ăile raportul comisiunii bisericeșă. Raportul comisiunii bisericeșă Dr. Georgiu Popoviciu cetesce raportul general ală consistoriului diecesană ca senat strins bisericeșă acloadat sub A) și la propunerea comisiunii. Sinodul ia la cunoștință raportul general ală consistoriului diecesană ca senat strins bisericeșă și decide totodată:

a) referitor la scădēmentul populațiunii din protopresbiteratul Bisericii albe de 2991 suflete, ală Mehădiei 214, ală Orăviței cu 865 și Verșetului cu 60 adecă în total cu 5130 de suflete, care scădēment din conspectul general se vede a fi neesact și nu este prin mica lămurit și fiind-că sinodul din anul trecut sub Nr. 60 aline a) încă a cerut deslușiri în acėstă privință: sinodul și de astădată avisază consistoriul diecesană, ca astfel de mișcări ale populațiunii referitoare la scădēment sė fie în destul clarificate și în acestă casă cu atăt mai vėrtos, de-orece scădēmentul populațiunii este indirect și neesplacabilă contradicere cu acrescēmentul arătat în născeri și de asemenea cu considerabilul indicat acrescēment în case, respective familii.

b) În privința concubinatelor, cari s'au înmulțit în anul 1888 față de 1887 cu 519 de părech și acum crescut la suma îngrijitōre de 5088 părech: sinodul eparchială decide, că preoții făcend relațiunile lor cătră protopresbiteri în ne-care casă sė lămurėscă și cauzele concubinatelor, ăra protopresbiterii sė întreprindă pașii de lipsă la forurile administrative și despre acėsta sė relaționeze consistoriului diecesană, totodată cauză acėsta nu numai Congresului național-bisericeșă sė se arete spre competentă pertractare, ci a arăta stările aceste abnorme și respectivelor oficii comitatense cu invocarea atențiunii la multe încercături familiare, ce se nasc din astfel de referințe nelegale.

Totă raportul comisiunii bisericeșă asupra petițiunii comunei Gataia în cauza scării competente de convenție episcopescă și cedării sesiunii parochiale reduse în folosința comunei bisericeșă, propune în numele comisiunii și sinodul decide: acėstă petițiune sė derivă consistoriului diecesană spre competentă pertractare și posibilă luare în considerare de mijlocele menite spre scopuri de ajutorare.

Totă raportoriul comisiunii bisericesci asupra petițiunii mai multor locuitori din Satul-nou în cauza delatării abuzurilor și ilegalităților comise de Trifon Militariu și consoți propune în numele comisiunii și sinodul decide: Acastă petițiune se derivă consistoriului diecesan spre competentă pertractare cu inviațiunea de a stăruii a se curma stările anormale din aceea comună.

Totă raportoriul comisiunii bisericesci asupra petițiunii preotului din Boldur, Nicolau Popoviciu, în privința anulării alegerii de preot și ordinării altei alegeri, la care se fie admis și densul a recurge, propune în numele comisiunii și sinodul decide: Acastă petițiune se derivă consistoriului diecesan spre competentă afacere cu aceea observare, că admiterea de a concurge dela o parochia la alta se se face pe viitoriu numai în marginile regulamentului pentru parochii din anul 1878.

(Va urma.)

Pentru independență.

Comitetul de redacțiune al diarului albanesă „Squipetari“, ce apare în Bucuresci, a adresat fraților săi albanesi din Peninsula balcanică următorul căldurosă apelul:

Frați Albanezi!

Voi singuri, împreună cu Românii, ați mai rămas, în Peninsula balcanică, unica stâncă a imperiului Otoman contra nesăfiosului uragan slavici.

Deci, deșteptați-vă, căci momentul e suprem!

Puneți urechia și ascultați, valurile năprasnicului ocean slavici spumegă și mugescă grănoasă! De veți dormi, veți fi, într-o bună dimineață, un cușai slavici!

Deci, luminați-vă, uniți-vă. Puneți cu toții umărul la cultivarea generală a națiunii albaneze, căci mântuirea voastră numai prin voi va fi, și numai sub aripa Sultanului, bunul nostru protector.

Constituiți-vă în grupuri, consultați-vă, faceți societăți. Depuneți și jertfiți obolul vostru, cât de neînsemnat, pentru institute de lumină.

Vedeți cum Grecii și Bulgarii fac școli naționale în sinul vostru, voi, deci, cum puteți sta în întinerică, reci și cu mâinile în sin?

Deci, aprindeți foc în inima voastră, lărgiți cercul sufletului vostru!

Decât fără ambițiune națională, mai bine morți! De cât sub călcăiul moscovit, mai bine șterși de pe pământul.

Așa era Pelasgul; așa a fost Elinul; așa va fi Squipetarul!

Purtați devotamentu înfocat marele nostru imperiu otoman. Conservați credința putnică liberalului nostru stăpân, Abdul-Hamid, progresistul împărat al tuturor Otomanilor. Speranța integrității imperiului nostru, în cultura voastră este pusă, și e iubirea sinceră și nesfârșită către ilustrul nostru Sultan!

La lucru dăr!

Deșteptare, lumină, cultură.

Inviați în voi egoismul și mândria părinților voștri!

De cât se fim rușinea vrășmașilor noștri slavici și greci, mai bine vom fi victima, de bunăvoie, a iataganului!...

Nu mai așa vom dovedi lumii, că suntem Squipetari.

Nu mai așa Provedința va fi cu noi!

Lăutarii români la Paris.

„Figaro“ din Paris, de Vineri, scrie:

Am primită aseră o vizită foarte interesantă: aceea a lăutarilor români.

Lăutarii români sunt țigani a căroră origine nu e mai bine cunoscută de cât aceea a țiganilor din Ungaria, dăr al cărora instinctu musical e totu stătut de caracteristic ca și la aceștia.

Erau șese-spre-zece, cari cântă din violă, din alte instrumente de corde și

din naiu (*flute de Pan*); afară de doi trei, nici unul din ei nu cunoscă o notă de musică și cu toate acestea ne au interesat și ne-au încântat în timp de mai bine de o oră.

Acăști „musicanți“ extraordinari au executat mai multe compozițiuni populare din țera lor, apoi câte-va valsuri vieneze și o romanță din *Rigoletto* aranjată pentru naiu.

Ei cântă cu o expresiune și cu o perfecțiune de nuanțe surprinzătoare; ritmele lor sunt mai precise decât acelea ale țiganilor ungari, și execuțiunea lor nu e lipsită de virtuositate; solistul, care a cântat din naiu aria din *Rigoletto*, execută ca un adevărat artist; un viorist a executat o compozițiune a sa cu multă abilitate și cu mult sentiment.

Lăutarii au fost aduși la Paris de comitetul român al expoziției și vor cânta în toate zilele și serile la Champ de Mars, în pavilionul construit de comisarul acelei țeri; vor atrage de sigur lumea prin originalitatea și farmecul execuțiunii lor.

Adăugăm, că în pavilionul român al expozițiunii vor fi seducțiuni pentru ochi ca și pentru urechi: Au venit și vre-o câte-va fete foarte frumoase, ale căroră minunată costum relevă și mai mult frumusețea lor deosebită.

Publicațiunile istorice Hurmuzaki.

Tipărirea colecțiunii de documente și a scrierilor istorice rămase dela răposatul Eudoxiu Hurmuzaki s'a început la 1876 prin decisiunea luată atunci de d-l Titu Maiorescu, Ministru Cultelor și Instrucțiunii publice.

Pentru faoerea acestei publicațiuni Ministerul a numit atunci o comisiune compusă din d-nii M. Kogălniceanu, A. Odobescu, T. Rosetti și D. Sturdza. Familia Hurmuzaki a trimis acestui din urmă manuscrisele rămase dela răposatul Eudoxiu Hurmuzaki dându-i totu odată însărcinarea și drepturile de a o reprezenta cu deplină putere întru tot ce va fi de făcut pentru publicare. Ministerul a numit secretar al acelei comisiuni pe d-l Ioan Slavici, care avea să facă și corectura tipării. Remunerarea secretarului s'a fixat la 350 lei pe lună.

Pentru tipărire, Ministerul a făcut un contract cu stabilimentul grafic Socecu & Teclu. Căla de tipar în 800 exemplare se plătește cu 130 lei; ér librării Socecu i-s'a acordat vânzarea exclusivă a publicațiunii cu rabat de 50%.

Suma plătită de minister pentru anii 1876, 1877, 1878 și 1879/80, se suia la finele anului 1879/80 la L. n. 41,445.73 bani, mai datorind pentru publicările efectuate încă 19,900 lei.

Până la Iunie 1880 se tipărise din: Documente Tom. VII de 76 côle, 308 doc. (din 1751—1818) (800 ex.)

Tom. VI de 90 côle, 355 doc. (din 1700—1750) (800 ex.)

Tom. III de 73 côle, 443 doc. (din 1576—1599) (800 ex.)

Fragmente Tom. I originală germană, de 20 côle, (800 ex.)

Tom. I traducere română, de 26 côle, (2,000 ex.)

Tom. II originală germană, 14 côle.

În 1880/81 Ministerul Cultelor și Instrucțiunii publice a trecut această publicare către Academiă, făcându-i acesta cunoscut prin adresa cu No. 5,952 dela 7 Iunie 1880; ér Academia, la 12 Septembrie 1880 și la 23 Martie 1881, a primită această însărcinare, și a recunoscut comisiunea instituită de Minister. Acastă comisiune a continuat a lucra, rămând Academiei numai partea administrativă a publicațiunii. Din această cauză sumele acordate prin bugetul Statului pentru tipărirea documentelor Hurmuzaki nu au fost introduse în bugetul

Academiei, ci s'au administrat separat. Fondul acestei publicațiuni nu a fost supus nici reținerii de 15% în favorul, bugetului Academiei pentru administrare, rețineră care se face — după art. 35 din Statutele Academiei — din veniturile tuturor fondurilor speciale, cari se administrează de această instituțiune.

[Va urma].

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“
(Serviciul biurolui de coresp. din Pest)

Viena, 16 Maiu. Adunarea antisemitelor, care a fost conchiată pe ziua de ieri, fu oprită de către președintele poliției.

Berlin, 16 Maiu. Deputațiunea greviștilor negă, că ar sta în legătură cu social-democrații.

Waldenburg, 16 Maiu. Spre a împiedeca disordinile au sosit aici două batalioane.

Stockholm, 16 Maiu. Princesa de coronă a Svediei s'a bolnăvit greu de aprindere de plumăni.

Chemnitz (Saxonia), 16 Maiu. Țehurile a două reviri de cărbuni au petiționat ca să li-se îmbunătățească lăfa.

Roma, 16 Maiu. În urma unei greve agrare în provincia Zallara (?) s'a întâmplat o adevărată răscoală în Arluno și Casarezzo. Mii de țeran începură a distruge prăvăliile, a-le jăfui, maltratând pe locuitori! S'a încins între răsculați și militari o luptă sângeră, cădend pe amândou părțile multe morți și răniți.

DIVERSE.

Hrana omenilor în diferitele părți ale pământului. În Batavia, una din bucatele cele mai delicate e carnea de căne, pregătind din ea tot felul de supe delicate; ei au o rasă de căni deosebită de rassa noastră, cu părul foarte scurt, pe cari îi îngrășe ș'apoi îi taie. A doua bucată preferită de ei e carnea de porc, unde se și consumă în măsură cu mult mai mare ca la noi. Afară de acestea mai mănăncă mațe (pisici), șoreci și altele. Căpșii sunt o bucată delicată și în statul Misisipi. Carnea de cal se mănăncă cu preferință în Arabia, carnea de elefant în India și carnea de cămilă în Egipt. Paria din Indostan se întrec cu căni, vulturii și corbi pentru câte un hoit stricat. Tonchinezii rod carne de elefant, tigrii, lei, șerpi, liliaci și pesci stricați, și locuitorii insulei Madagascar lasă la o parte pescii cei mai buni pentru lacuste. Unele seminții indiene delungul râului Misuri trăesc în anumite vremi numai din furnic, care în părțile acelea se află în abundență. Femele merg dimineața pe răsărit la mușoniele de furnic, fiind că pe acest timp furnicile sunt toate laolaltă, le descoperă și le adună într'un vas. După ce au adunat de ajuns, le curăță de pământ în apă curgătoare, după aceea pun furnicile pe o pără lată netedă, și cu un făcăleț le pisază bine, din care apoi fierb o supă, pe care o mănăncă cu poftă mare. În Persia și Arabia lacustele se întrebuințază ca o hrană. Aici se frig o mulțime de astfel de insecte, până ce le cad aripele și picioarele, și în starea acesta le vând în tîrg, care apoi se mănăncă cu lapte seu curmale. Kalmucii mănăncă stăvuri, șoreci, vulpi, lupi, paseri răpitoare, însă căni și nevăstuiți nu. Iacții consumă animale răpitoare, carnea femeilor lor după mörte e pentru ei o bucată delicată, la care chiamă rudeniile lor și vecinii ca la un ospet. Urăsc însă brăscăle și porcii.

Poliția americană. Sergenții de oraș din orașul New-York sunt nababii corporațiunilor. Lefurile lor sunt așa de mari, încât fac destul de geloși pe modestii lor confrăți din Europa. Un simplu sergent de oraș (*parrolman*)

de a treia clasă ia lăfa de 5000 franci pe an; un patrolman de clasa a II-a 5500, și cel de clasa I-iu 6000 franci. Peste acești sergenți se află alții, cari au lăfa de 8000 franci pe an. Fiă-care suburbu este pus sub supraveghierea unui căpitan al cărui tratament este de 13.750. În capul acestor funcțiuni mai sunt încă patru inspectori cu lăfa de 17,500 franci pe an și un suprintendent care este plătit cu nu mai puțin de 30,000 franci pe an. Efectivul personalului poliției este de 3,216 omeni a căroră întreținere îngreună bugetul cu frumoasă sumă de 22 milioane pe an. Pentru locuitorii orașului vine o sarcină aproape de 12 fr. de cap. Omenii cari cer această funcțiune sunt supuși unui examen foarte sever. Se cere un trecut și o conduită ireproșabilă și la adăpost de ori-ce bănuială. Pentru cultură nu se cere mai nimic, destul să aibă o scriere citibilă. Se cere însă ca aptitudinile fizice să fie foarte dezvoltate, fiind de mare trebuință pentru exercitarea funcțiunii lor o sănătate constatată prin certificat de perfectă. Talia de 1 metru 75 până la 87 centimetri. Disciplină foarte severă. *Patrolmanul* care a lipsit dela postul lui seu care s'a pus la vorbă cu cineva capătă o amendă dela 25 franci până la 5 și 6 zile arest însoțit de o severă admonițiune.

Un diar pe turnul Eiffel. Există ceva nou despre turnul Eiffel. *Figaro* a luat cu chirie un loc de 115 metri pe a doua platformă a turnului și a făcut din lemn o construcție a cărei față s'ămănă cu aceea a otelului *Figaro* din strada Drouot. În acest loc e aranjat totu pentru tipărirea anii diar, o mașină de imprimat Marinoni pusă în mișcare printr'un motor de gaz, locul pentru 12 compositor, atelier pentru trei clișori, un pupitru pentru corector și o masă pentru câțiva redactori. Diarul „*Figaro* dela Tour Eiffel“, o ediție specială mică a marelui diar de pe Boulevard, trebuie să fie făcut în totul, afară de hârtie, pe turn. Visitatorii înălțimii vor căpeta după cerere un număr al diarului, care va conține și o mențiune specială, că domnul seu dōmna X s'a urcat în turnul Eiffel în ziua cutare.

Cursul pteței Brașov

din 16 Maiu st. n. 1889.

Bancnote romănesci	Cump.	9.36	Vënd.	9.38
Argint romănesc	-	9.30	-	9.35
Napoleon-d'or	-	9.39	-	9.41
Lire turcesc	-	10.60	-	10.65
Imperial	-	9.60	-	9.65
Galben	-	5.55	-	5.60
Scris. fonc. „Albina“ 6%	-	102.—	-	—
„ „ „ 5%	-	98.50	-	99.—
Ruble rusesc	-	126.—	-	127.
Discontul	-	6 1/2—8%	-	pe an.

Cursul la bursa de Viena

din 15 Maiu st. n. 1889.

Renta de aur 4%	-	-	-	103.05
Renta de hârtie 5%	-	-	-	97.50
Imprumutul căilor ferate ungare	-	-	-	142.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (1-ma emisiune)	-	-	-	100.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (2-a emisiune)	-	-	-	117.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (3-a emisiune)	-	-	-	113.50
Bonuri rurale ungare	-	-	-	105.10
Bonuri cu clasa de sortare	-	-	-	105.10
Bonuri rurale Banat-Timiș	-	-	-	105.10
Bonuri cu cl. de sortare	-	-	-	105.10
Bonuri rurale transilvane	-	-	-	105.10
Bonuri croato-slavone	-	-	-	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vin unguresc	-	-	-	99.90
Imprumutul cu premiul unguresc	-	-	-	142.55
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	-	-	-	127.75
Renta de hârtie austriacă	-	-	-	85.80
Renta de argint austriacă	-	-	-	86.—
Renta de aur austriacă	-	-	-	109.75
Losuri din 1860	-	-	-	144.50
Acțiunile băncii austro-ungare	-	-	-	904.—
Acțiunile băncii de credit ungar.	-	-	-	314.35
Acțiunile băncii de credit austr.	-	-	-	304.50
Galbeni împărătesc	-	-	-	5.63
Napoleon-d'or	-	-	-	9.40
Mărci 100 imp. germane	-	-	-	57.87 1/2
Londra 10 Livressterlinge	-	-	-	118.40

Editor și Redactor responsabil:
Dr. Aurel Mureșianu.

